

CAPITOLUL I

URMĂRIREA PENALĂ: art. 285 – 341 NCPP

Urmărirea penală este prima fază a procesului penal și are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată. Procedura din cursul urmăririi penale este nepublică și preponderent nescrisă. Actele prin care procurorul dispune în această fază procesuală se numesc ordonanțe. Organele de cercetare penală fac propuneri prin referat pe care îl înaintează procurorului spre soluționare. Ordonanța trebuie să cuprindă mai multe mențiuni obligatorii: denumirea parchetului și data emiterii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, fapta care face obiectul urmăririi penale, încadrarea juridică a acesteia și, după caz, datele privitoare la persoana suspectului sau inculpatului, obiectul actului sau măsurii procesuale ori, după caz, tipul soluției,

precum și motivele de fapt și de drept ale acestora, atunci când este cazul, mențiunea căii de atac disponibile, cu arătarea termenului în care aceasta poate fi exercitată, date referitoare la măsurile asigurătorii, măsurile de siguranță cu caracter medical și măsurile preventive luate în cursul urmăririi, alte mențiuni prevăzute de lege și semnătura celui care a întocmit-o.

I.1 Modurile de sesizare ale organelor de urmărire penală

Orice urmărire penală începe printr-un mod de sesizare. Organul de urmărire penală este sesizat prin plângere, plângere prealabilă sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege ori se sesizează din oficiu. Uneori este nevoie de autorizarea organului prevăzut de lege pentru a începe urmărirea penală. Pentru anumite infracțiuni săvârșite de militari, este nevoie de sesizarea comandantului.

A. Plângerea

Plângerea este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune. Aceasta trebuie să cuprindă numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului ori, pentru persoane juridice, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare, codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și

contul bancar, indicarea reprezentantului legal ori convențional, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute. Plângerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii. Dacă este făcută în scris, plângerea trebuie semnată de persoana vătămată sau de mandatar. Plângerea în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică, în conformitate cu prevederile legale.

Plângerea formulată oral se consemnează într-un proces-verbal de către organul care o primește. Plângerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu își însușește plângerea. Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă. În cazul în care făptuitorul este persoana care reprezintă legal sau încuviințează actele persoanei vătămate, sesizarea organelor de urmărire penală se face din oficiu. Plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite, pe cale administrativă, organului judiciar competent. În cazul în care plângerea este întocmită de către o persoană care locuiește pe teritoriul României, cetățean român, străin sau persoană fără cetățenie, și prin aceasta se sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, organul

judiciar este obligat să primească plângerea și să o transmită organului competent din țara pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Persoana care nu vorbește sau nu înțelege limba română poate depune plângerea în limba pe care o înțelege. Odată cu depunerea plângerii aceasta poate solicita ca, atunci când este citată, să primească și o traducere a citației.

MODEL PLÂNGERE

Doamnă/Domnule Prim-Procuror/Comandant,

Subsemnatul....., CNP, cu domiciliul în....., formulez prezenta

PLÂNGERE PENALĂ

*împotriva
numitului.....(se va indica numele și adresa dacă făptuitorul este cunoscut) care la data de.....a săvârșit următoarele...../ și vă aduc la cunoștință următoarele:*

Solicit identificarea făptuitorului (dacă nu este cunoscut) și tragerea la răspunderea penală.

Data

Semnătura

B. Denunțul

Denunțul este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni. Denunțul se poate face numai personal, celelalte dispoziții de la plângere aplicându-se în mod asemănător.

MODEL DENUNȚ

Doamnă/Domnule Prim-Procuror/Comandant,

Subsemnatul....., CNP, cu domiciliul în....., formulez prezentul

DENUNȚ

*împotriva numitului
(se va indica numele și adresa dacă făptuitorul este cunoscut) care la data de a săvârșit următoarele/
și vă aduc la cunoștință următoarele:*

Solicit identificarea făptuitorului (dacă nu este cunoscut) și tragerea la răspunderea penală.

Data

Semnătura

C. Plângerea prealabilă

Plângerea prealabilă este un mod de sesizare special în sensul că există anumite infracțiuni care se urmăresc penal doar dacă persoana vătămate face plângere prealabilă. În cazul în care această plângere lipsește, organele de urmărire penală nu se pot sesiza din oficiu. De asemenea, este specială și din perspectiva faptului că, o dată depusă în termenul prevăzut de lege, poate fi și retrasă, procesul penal încetând. De la aceste reguli există câteva excepții. Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului, potrivit legii. Dispozițiile de la plângere și denunț sunt aplicabile și plângerii prealabile cu excepția celor referitoare la substituții procesuali, aceștia neputând depune plângerea prealabilă în locul persoanei vătămate.

Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei. Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 3 luni curge de la data când reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei iar dacă făptuitorul este chiar reprezentantul legal, termenul curge de la numirea altui reprezentant legal.

Plângerea prealabilă greșit îndreptată se consideră valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul judiciar incompetent. Plângerea prealabilă greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite, pe cale administrativă, organului judiciar competent. La primirea plângerii prealabile, organul de urmărire penală verifică dacă aceasta îndeplinește

condițiile de formă și dacă a fost depusă în termenul prevăzut de lege. În cazul în care constată că este tardivă, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate împreună cu propunerea de clasare. Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de urmărire penală se constată că este necesară plângerea prealabilă, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și o întrebă dacă înțelege să facă plângere. În caz afirmativ, organul de urmărire penală continuă cercetarea. În caz contrar, înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

În caz de infracțiune flagrantă, organul de cercetare penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prealabile. După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și, dacă aceasta declară că face plângere prealabilă, începe urmărirea penală. În caz contrar, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.